

 Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

 (/) > Kirke og religion (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> Søstre for livet

Søstre for livet

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 258

Del artikel:

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer>.

u=<https://www.historie->

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/kirke-og-

religion/soestre-for-livet)

(<https://twitter.com/home?>

status=. Aktiviteten kan ses

på <https://www.historie->

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/kirke-og-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-)

[religion/soestre-for-livet](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/soestre-for-livet)) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?>

[mini=true&url=https://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/kirke-og-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-)

[religion/soestre-for-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/soestre-for-)

[livet&title=\)](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/soestre-for-livet&title=)

Thomas Maria Melchior

**Søstre for
livet**

Gads Forlag. 496 sider. 399,95 kr.

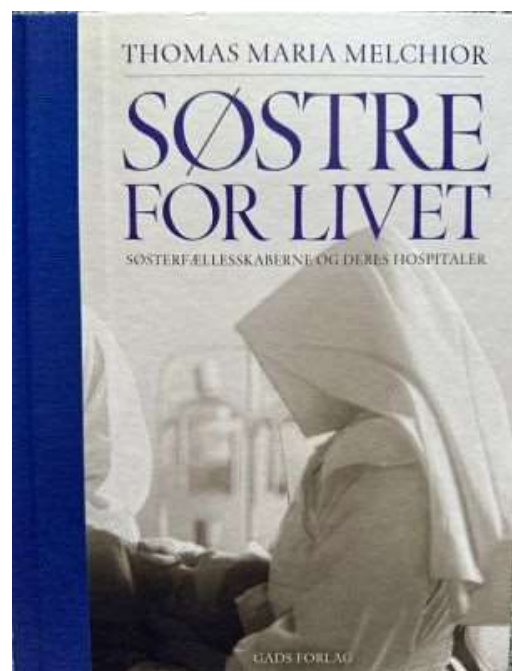
Det var tiden, inden amterne selv havde ansvaret for at drive hospitaler. Fra midten af 1800-tallet og frem til 1970 drev dygtige og uselviske søstre de katolske institutioner i mange danske provinsbyer. Med stor flid og omsorg var nonnerne i stand til at behandle utallige patienter på de mange hospitaler - store og små. Forfatteren har brugt mange år på at komme dybt og bredt i sin research. Resultatet er en enestående bog om et kapitel i vores fælles danmarkshistorie

Af Michael Koch

Denne bog er en stor, velopløst fortælling om de velrenommerede hospitaler i mange danske provinsbyer. De katolske søstre har i særklasse gjort meget for at drive sygehuse i Danmark. Ud over hospitaler drev de dygtige søstre også skoler, børne- og plejehjem. Sygeplejeskolerne var konstant moderne og af meget høj standard. Desværre kom en kommunalreform på tværs i 1970, og alt omkring hospitaler blev flyttet til amterne.

Det var til enorm fortrydelse for rigtig mange mennesker. Denne bog kommer vidt omkring, og forfatteren har gennem mange år researchet, undersøgt, ledt i arkiver og jaget spor og dokumenter i utallige arkiver. Det er prisværdigt, at Melchior har fundet energi og tid til det, for han er travl overlæge. Ud over at være aktiv foredragsholder er han ansat som overlæge på Sjællands Universitetshospital i Roskilde ved Hjertemedicinsk afdeling.

Indførelsen af katolske hospitaler var ikke lige nemt. I Roskilde tog en gruppe borgere affære med domprovsten i spidsen: mange var angste for at blive smittet med katolicisme, hvis man blev indlagt på et katolsk hospital! Det var i 1884. Bogen beskriver videre meget levende, hvordan fire franske søstre kom til

København i 1856. Forfatteren tager allerede læseren med ind i historien i bogen. Meget fascinerende at lære om, hvordan kvinderne blev søstre og hvilken uddannelse, de fik. Han skriver også om den kølige modtagelse, den katolske orden fik i København, og hvordan søstrene med stor omsorg og flid i arbejdet blev anerkendt i befolkningen.

Fællestue på Sankt Josephs Hospital ca. år 1900. Det var nytænkning med privatlivsgardiner dengang

I København kom der dog både et hospital og en sygeplejeskole under ledelse af Sankt Josephs Hospital. Søstrene startede i det små. Der blev bygget til, og der kom flere senge, ligesom bygningerne voksede i takt med, at belægningen steg. Sankt Joseph havde intensiv afdeling, medicinske og kirurgiske afdelinger og i 1961 en stor barselsafdeling med over 3.000 fødsler. Gennemsnitligt lå der 65-70 nyfødte børn på afdelingen. Nørrebros befolkning var utroligt glade for hospitalet men hospitalsansvarlige borgmester Egon Weidekamp sagde nonchalant: "Vi køber ikke gamle hospitaler, vi bygger nye og river de gamle ned". Men hospitalet ligger der stadig, for dengang hospitalet lukkede i 1980, var det i brug til ældre ventepatienter og ældreboliger. Der var mangel på søstre, og det var blot en af grundene til, at kommunen sadlede om til egen hospitalsdrift. De katolske søstre i København var fra første færd, og indtil der blev droppet ned, meget engagerede og dygtige, og nærede stor omsorg for deres patienter. Derfor var de så populære i befolkningen - selvom der altid var nogen, der var bange for, hvad det katolske kunne gøre.

De katolske søstre drev også skole på Frederiksberg. Fra 1885 åbnede de en lille pigeskole, som i 1924 blev til en nybygning i nationalromantisk stil. Institut Jeanne d'Arc, Den Franske Skole, blev som bekendt ulykkeligvis bombet 21. marts 1945. 116 omkom, deriblandt 86 børn og otte søstre. Den blev aldrig genopført.

Otte søstre og 86 børn omkom da den franske skole på Frederiksberg blev fejlbombet 21. marts 1945

I Fredericia startede det også med et lille hospital i 1879 med kun 16 senge. I 1885 byggede de nyt, for så i 1930 at bygge et stort tre-etagers hospital med plads til 110 senge. Tyskerne beslaglagde hospitalet i 1943 til lazaret, og efter krigen kom det i drift igen indtil 1949. I Randers var der folkefest, da grundstenen blev lagt til Sankt Josephs Hospital. Den flotte bygning findes endnu, mens søstrene indstillede hospitalsarbejdet i 1946. Igen var det mangel på nye søstre, der lå til grund. I Randers bliver søstre tilkaldt for at hjælpe med undervisning. Det var den katolske præst, som kontaktede søstrene i København. Nu gentog historien sig, for også i Randers havde lægerne svært ved at få sygeplejersker nok. Det gik så fra lille klinik til stort kompetent hospital, som stod klar i 1903. I Horsens var søstrene også repræsenteret og lige sådan i Esbjerg, hvor modstanden fra byrådet og en del borgere var modstandere af at "de skulle holde deres indtog i byen". Det kom til at gå anderledes end de ville. Hospitalet blev bygget, og det var særdeles populært. Søstrene drev hospitalet helt frem til 2002, og i dag bor byens skattecenter i bygningerne.

Odense havde set en stor befolkningstilvækst, og det skabte mange behov for hjælp og pleje. Med samme model startede man beskedent, og et stort hospital åbnede i 1908. De sidste søstre forlod Odense i midten af 1990'erne, da tog staten over. I 1875 ankom søstrene til Aarhus. Først underviste de få piger, siden kom flere til og også husgerning kom på skemaet. Som perler på en snor kom der også et hospital til Aarhus. Selvom der var stort behov for et sygehus, var kommunen ikke nem at forhandle med. Det handlede ikke udelukkende om pris, men også om beliggenhed. Det forekom, at kommunen ikke havde det store øje for, hvad der var bedst for byens befolkning. Det lykkedes, og der blev også etableret en røntgenklinik på Storetorv. Dengang var røntgen nyt, og foregangslægen døde desværre meget ung, afkræftet af blodmangel. Den usynlige strålingsfare var endnu ikke kendt i 1920. Kaldskrisen betød, at søstrene måtte sælge selve hospitalet til Aarhus Amt i 1971 for 3 millioner kroner.

Sankt Joseph Hospital i Aarhus fra 1907. Mange mente det var et af de smukkeste blandt de mange hospitaler, søstrene fik opført

Det var imponerende at læse kapitlerne om søstrenes arbejde i byerne, men sandelig også på Island og på Færøerne. Der kom også andre søstre til andet end Sankt Joseph Søstre. Den Guddommelige Kærligheds Søstre eller Skolesøstre drev skoler i Horsens, Kolding og i Silkeborg. Det var ikke mindst fordi, Bismarck begyndte at undertrykke den katolske kirke i Tyskland.

Sankt Joseph Søstre i Horsens i 1900

Endnu en orden kom til landet. I 1895 kom Sankt Elisabeth-søstre både til København hvor de udførte ambulanssygepleje. Senere flyttede nogle af dem til Næstved og fik i alt ni fællesskaber og etablerede to sygehuse. Det var lidt hård læsning om dyner stoppet med hør, og sikre rum, de såkaldte dårekister. Billedet af søstrenes renhed og tro står skarpt mod den pleje som de uselvisk gav de fattigste, som ofte have svær grad af kønssygdomme.

Der kom også søstre til Ålborg, men her også de mandlige Kamillianerpræster. De prægede den katolske kirke i Nordjylland i mere end 80 år. Den lokale sognepræst og andre var meget oprørte over den katolske kirkes indtog. Katolikkerne håndterede tilsyneladende modstanden med ophøjet ro, og plejede patienter i stedet for at gribe pennen i den lokale avis.

Visdommens Døtre kom til Roskilde i 1903 og drev sygehus indtil 1995. I 1966 var det så ulykkeligt, at en stor brand raserede sygehuset. Søstrene boede selv oppe under taget, og mistede alle deres beskedne ejendele. Ingen patienter kom til skade, for nødplanen virkede som den skulle. Sankt Vincent-søstrene slog sig ned i Helsingør. De var utroligt letgenkendelige med flettet kurv på armen, de sommerfuglelignende hvide hovedbeklædninger og den markante gråblå dragt, som stammede fra Bretagne. Under besættelsen blev et par af dem taget af Gestapo, fordi de hjalp med at evakuere jøder til Sverige. De blev heldigvis løsladt igen efter ordre fra Werner Best.

Der kom også søstre til Dalum Kloster. Det var Sankt Hedvig Søstrene, som også etablerede sig flere andre steder, men hovedsædet var i Dalum. Bogen nævner flere ordner, blandt andet Søstre af Marias Hellige Hjerter af Berlaar og Missionssøstre af det dyrebare blod og Maria Immaculata Søstrene. Endelig var der Elisabethtinerne i Holbæk og Benediktinerne af den hellige Lioba på Frederiksberg.

Søstre driver desværre ikke sygepleje og offentlig skoling herhjemme mere. De har haft svære vilkår og færre nye søstre i ordnerne. Man kommer til at holde af dem efter at have læst Thomas Melchior's bog.

Anmelderen er meget glad for at have læst netop denne bog, som forfatteren med stor tydelighed har brugt meget tid og mange kræfter på at skrive. Selvom det er en stor bog med rigtig megen information, bliver den aldrig ensformig eller kedelig. De uselviske søstre kunne ikke få en mere grundig og værdig bog som efterskrift for deres store arbejde. Bogen kan varmt anbefales.

[Historie-online.dk, den 12. november 2024]

SE RELATEREDE ARTIKLER

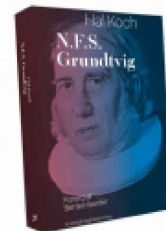
▶ **HANS TAUSEN MELLEMLUTHER OG ZWINGLI**

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/hans-tausen-mellem-luther-og-zwingli>)

▶ **DANSKE ROMANSKE KALKMALERIER**

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/danske-romanske-kalkmalerier>)

▶ **N.F.S. GRUNDTVIG**

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/nfs-grundtvig>)

(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/forskning-i-tjenestefolk>) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/brun-jul-paa-koebenhavns-museum>) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/gammel-estrup-holder-jul-for-herskab-og-tjenestefolk>) (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-100-tandboerste>) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-46-2024>) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/jul-paa-rockmuseet>) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/digitalisering-af-vejvisere>)